

Konkluzje prezydencji
Konferencji Przewodniczących Parlamentów UE
Nikozja, 21–23 kwietnia 2013 r.

Uwagi wstępne:

Konferencja Przewodniczących Parlamentów Unii Europejskiej (UE) odbyła się w Nikozji w dniach 21–23 kwietnia 2013 r. na zaproszenie przewodniczącego Izby Reprezentantów Republiki Cypryjskiej. W konferencji wzięli udział przewodniczący 42 izb parlamentarnych 27 państw członkowskich Unii Europejskiej (lub ich przedstawiciele) oraz przewodniczący Parlamentu Europejskiego. W konferencji uczestniczyli również przewodniczący parlamentu Chorwacji (państwa przystępującego) oraz trzech państw kandydujących: Islandii, Czarnogóry i Byłej Jugosłowiańskiej Republiki Macedonii. Konferencję przewodniczył p. Yiannakis L. Omirou, przewodniczący Izby Reprezentantów Republiki Cypryjskiej.

W poniedziałek 22 kwietnia 2013 r. uczestnicy konferencji omówili następujące tematy:

1. „Rola parlamentów narodowych UE i Parlamentu Europejskiego w umacnianiu demokracji i praw człowieka w państwach trzecich, ze szczególnym uwzględnieniem regionu śródziemnomorskiego”; temat został przedstawiony wspólnie przez p. Yiannakisa L. Omirou i dr. Angelo Farrugię, przewodniczącego Izby Reprezentantów Malty.
2. „Zbliżanie Unii Europejskiej do obywateli”; temat został przedstawiony wspólnie przez p. André Flahaut, przewodniczącego Izby Reprezentantów Belgii, oraz p. Antigoni Papadopoulou, deputowaną do Parlamentu Europejskiego, członka Komisji Wolności Obywatelskich, Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych oraz sprawozdawcę Europejskiego Roku Obywateli 2013.
3. „Artykuł 13 Traktatu o stabilności, koordynacji i zarządzaniu w Unii Gospodarczej i Walutowej” omówiono w trakcie sesji „jeden plus jeden”, zorganizowanej w ramach konferencji.

We wtorek 23 kwietnia 2013 r. uczestnicy konferencji omówili temat „Spójność społeczna w czasach polityki oszczędnościowej – co mogą zrobić parlamenty narodowe”; temat został przedstawiony wspólnie przez p. Evangelosa Meimarakisa, przewodniczącego parlamentu greckiego, oraz p. Assunção Esteves, przewodniczącą portugalskiego Zgromadzenia Republiki.

W odniesieniu do tematu „Rola parlamentów narodowych UE i Parlamentu Europejskiego w umacnianiu demokracji i praw człowieka w państwach trzecich, ze szczególnym uwzględnieniem regionu śródziemnomorskiego”.

1. Przewodniczący stwierdzają, że znaczenie Unii Europejskiej na forum światowym nieustannie rośnie. Przyjmują z zadowoleniem fakt, że Unia Europejska jest znaczącą siłą międzynarodową, utrzymującą ożywione stosunki dwustronne z państwami całego świata, a także stosunki wielostronne z organizacjami międzynarodowymi, w których odgrywa ona aktywną rolę. Przewodniczący podkreślają ponadto, że zgodnie z Traktatem z Lizbony przy podejmowaniu działań na arenie międzynarodowej powinna ona kierować się zasadami demokracji, praworządności, powszechności i niepodzielności praw człowieka oraz podstawowych wolności, poszanowaniem godności ludzkiej, zasadami równości i solidarności oraz poszanowaniem zasad Karty Narodów Zjednoczonych i prawa międzynarodowego.

2. Przewodniczący podkreślają głębokie zainteresowanie Unii Europejskiej i jej państw członkowskich regionem śródziemnomorskim i z zadowoleniem przyjmują ważne przemiany ustrojowe, które zaszły w ciągu ostatnich dwóch lat. Przewodniczący wyrażają jednocześnie swoje zaniepokojenie nieustającym rozlewem krwi w Syrii i zamieszkami w Egipcie.

3. Przewodniczący podkreślają znaczenie umacniania demokracji i praw człowieka w regionie śródziemnomorskim jako narzędzia na rzecz trwałego pokoju, stabilności i bezpieczeństwa, a także rozwoju i dobrobytu dla obywateli regionu.

4. Przewodniczący podkreślają również, że skutecznie i efektywnie funkcjonujące parlamenty mogą odgrywać istotną rolę we wspomaganie budowy systemów demokratycznych oraz dobrych rządów, a jednocześnie mogą pełnić ważną funkcję stabilizującą w procesach transformacji. Dobrze funkcjonujące parlamenty mogą tworzyć warunki właściwego funkcjonowania systemów demokratycznych, co czyni je centralną instytucją demokracji. Dlatego należy wspierać parlamenty w krajach Arabskiej Wiosny.

5. W tym kontekście przewodniczący uznają rolę parlamentów Unii Europejskiej w umacnianiu demokracji i praw człowieka w państwach trzecich. Podkreślają oni, że w ustanawianiu dobrze funkcjonujących parlamentów pomoc może partnerstwo i wsparcie, które powinno się charakteryzować wzajemnym szacunkiem, równą i skuteczną reprezentacją, przejrzystością, odpowiedzialnością i skutecznością, zarówno na szczeblu narodowym, jak i międzynarodowym.

6. Przewodniczący uznają, że fachowa wiedza parlamentów dotycząca wszystkich aspektów życia parlamentarnego może odegrać istotną rolę w rozwijaniu potencjału państw trzecich w tym obszarze, co z kolei prowadzi do tworzenia stabilnej demokracji.

7. Przewodniczący zachęcają parlamenty narodowe i Parlament Europejski do podejmowania działań w tym zakresie, obejmujących wsparcie techniczne, programy wymiany i współpracy bliźniaczej, wspieranie obrońców praw człowieka i demokracji oraz przyjmowanie odpowiednich uchwał i ratyfikowanie traktatów i konwencji. Podkreślają oni, że wszelkiego rodzaju wsparcie – aby zapewnić w pełni skuteczną współpracę – musi być udzielane w duchu wzajemnego szacunku i zakładać wspólną pracę nad projektami.

8. Stwierdzając istnienie szeregu powiązanych ze sobą programów prowadzonych na poziomie dwustronnym i wielostronnym, przewodniczący podkreślają, aby uważać i nie dublować ani nie powielać działań, a jednocześnie zapewnić synergię między poszczególnymi inicjatywami.

W odniesieniu do tematu „Zbliżanie Unii Europejskiej do obywateli”:

1. Przewodniczący zgadzają się, że kryzys gospodarczo-finansowy utrzymujący się w Unii Europejskiej uwydatnia potrzebę odpowiedzialności, silnej legitymizacji demokratycznej w procesie decyzyjnym na szczeblu europejskim oraz dalszego wzmacniania uczestnictwa obywateli w sprawach publicznych Unii. Zważywszy na fakt, iż parlamenty narodowe i Parlament Europejski reprezentują wolę obywateli, przewodniczący ponownie zwracają uwagę na zasadniczą rolę parlamentów w zmniejszaniu deficytu demokracji w Unii.

2. W odniesieniu do powyższego przewodniczący zgadzają się, że parlamenty powinny wspierać organizowanie debat w sprawach dotyczących UE, zarówno na szczeblu narodowym, jak i międzyparlamentarnym. W tym celu, niezależnie od inicjowania ewentualnych debat na tematy związane z UE na poziomie narodowym, współpraca międzyparlamentarna powinna m.in. obejmować wymianę informacji dotyczących dalszych wysiłków zmierzających do podnoszenia wśród obywateli świadomości przysługujących im praw i świadomości w sprawach UE.

3. Przewodniczący z zadowoleniem przyjmują ustanowienie roku 2013 Europejskim Rokiem Obywateli i uznają tę decyzję za nadarzącą się we właściwym momencie okazję do dalszego wspierania aktywnego uczestnictwa obywateli w życiu demokratycznym Unii.

4. Przewodniczący podkreślają wielkie znaczenie wysokiej frekwencji w wyborach do Parlamentu Europejskiego, gdyż udział w wyborach wzmacnia w obywatelach poczucie przynależności do Unii, minimalizując tym samym dystans między Unią a jej mieszkańcami. Dlatego przewodniczący zachęcają obywateli do korzystania z praw wyborczych i podkreślają, jak ważne jest, aby obywatele mieli pełną świadomość wagi decyzji podejmowanych na szczeblu narodowym i europejskim oraz wpływu, jaki wywierają one na ich życie.

5. Przewodniczący ponownie zwracają uwagę na kluczową rolę mediów w demokracji parlamentarnej, co zostało już wyraźnie podkreślone w konkluzjach Konferencji Przewodniczących Parlamentów Unii Europejskiej, która odbyła się w Warszawie w dniach 19-21 kwietnia 2012 r., i sugerują, że parlamenty powinny zobowiązać się do jak najlepszego wykorzystania środków audiowizualnych i mediów społecznościowych w celu zmaksymalizowania wymiany informacji między parlamentami a obywatelami, wzmacniając w ten sposób ich aktywne zaangażowanie w sprawy publiczne UE.

W odniesieniu do tematu „Artykuł 13 Traktatu o stabilności, koordynacji i zarządzaniu w Unii Gospodarczej i Walutowej (TSKZ)”:

1. Przewodniczący stwierdzają, że demokratyczna legitymizacja procesu europejskiego semestru ma kapitalne znaczenie, a parlamenty narodowe powinny być w odpowiednim stopniu zaangażowane w kształtowanie i wdrażanie założeń ramowych szerzej zakrojonych reform polityki gospodarczej, budżetowej i fiskalnej w swoich krajach oraz we wprowadzanie wymiaru europejskiego do polityk krajowych.

2. Przewodniczący podkreślają, że wzmocnienie demokratycznej legitymizacji w ramach UE potrzebne jest zwłaszcza teraz, kiedy dyskusja na temat przyczyn kryzysu, szczególnie w strefie euro, koncentruje się na adekwatności struktur zarządzania gospodarczego UE.

3. Przewodniczący podkreślają konieczność wzmocnienia demokratycznej legitymizacji i rozliczalności w zarządzaniu gospodarczym UE - zwłaszcza w UGW - oraz potrzebę wzmocnienia roli parlamentów narodowych. Przyjmują z zadowoleniem fakt, że konieczność ta została uwzględniona zarówno w „Planie działania na rzecz pogłębionej i rzeczywistej unii gospodarczej i walutowej”, opublikowanym przez Komisję Europejską w listopadzie 2012 r., jak i w sprawozdaniu pt. „W kierunku faktycznej unii gospodarczej i walutowej”, opublikowanym przez przewodniczącego Rady Europejskiej Hermana Van Rompuy'a w grudniu 2012 r. w ścisłej współpracy z przewodniczącymi Komisji Europejskiej, Eurogrupy i Europejskiego Banku Centralnego.

4. Przewodniczący zgadzają się, że głębszej integracji UE powinno towarzyszyć wzmocnienie demokratycznej legitymizacji i odpowiedzialności zarówno na szczeblu europejskim, jak i narodowym, na których podejmuje się decyzje.

5. Przewodniczący stwierdzają, że współpraca pomiędzy Parlamentem Europejskim i parlamentami narodowymi powinna zostać zintensyfikowana w kontekście nowego zarządzania gospodarczego UGW w oparciu o art. 13 Traktatu o stabilności, koordynacji i zarządzaniu w Unii Gospodarczej i Walutowej (TSKZ). Stwierdzają oni również, że ustanowienie konferencji międzyparlamentarnej przewidzianej w tym artykule stawia przed parlamentami narodowymi wyjątkowe wyzwanie polegające na rozważeniu ich roli w zapewnieniu demokratycznej rozliczalności i legitymizacji w UE w kontekście bardziej zintegrowanej polityki finansowej, budżetowej i gospodarczej.

6. Przewodniczący zgadzają się, że przyszłość parlamentów narodowych zależy w dużym stopniu od tego, jak aktywnie będą one wykorzystywać nowe nadarzające się okazje, aby wraz z Parlamentem Europejskim wносить wkład w zwiększanie legitymizacji i demokratycznej rozliczalności systemu zarządzania gospodarczego UE.

7. Przewodniczący uznają, że taka pogłębiona Unia Gospodarcza i Walutowa powinna zostać objęta dalej idącą kontrolą parlamentarną i w tym zakresie popierają ustanowienie konferencji, o której mowa w art. 13 Traktatu o stabilności, koordynacji i zarządzaniu w Unii Gospodarczej i Walutowej. Przewodniczący stwierdzają, że zgodnie z poprzednią decyzją przewodniczących parlamentów UE¹ ważny jest rozwój istniejących struktur w celu zaspokojenia przyszłych potrzeb współpracy parlamentarnej.

8. Przewodniczący zgadzają się, że w skład konferencji powinni wchodzić przedstawiciele wszystkich parlamentów narodowych państw członkowskich Unii Europejskiej oraz Parlamentu Europejskiego, w szczególności z odpowiednich komisji. Uznają oni, że w tym celu nowy mechanizm mógłby zostać oparty na formule Konferencji ds. WPZiB i WPBiO, zastępując spotkania przewodniczących właściwych komisji organizowane przez każdą prezydencję, co zapewniłoby jego efektywność kosztową. Decyzja o składzie i wielkości każdej delegacji należy do poszczególnych parlamentów.

¹ Konferencja Przewodniczących Parlamentów UE w Sztokholmie, 14-15 maja 2010 r.

„...Przewodniczący uważają, że usprawniona koordynacja działań międzyparlamentarnych w ramach UE ma duże znaczenie. Przewodniczący podkreślają znaczenie rozwoju istniejących struktur w celu zaspokojenia przyszłych potrzeb współpracy międzyparlamentarnej. Należy unikać dublowania spotkań i debat”.

9. Przewodniczący proponują, aby konferencja spotykała się dwa razy do roku i była skoordynowana z cyklem semestru europejskiego. W pierwszym półroczu każdego roku konferencja powinna się odbywać w Brukseli, a rolę współgospodarzy i współprzewodniczących powinny pełnić Parlament Europejski oraz parlament państwa sprawującego prezydencję Rady Unii Europejskiej; natomiast w drugim półroczu konferencja powinna się odbywać w państwie sprawującym sześciomiesięczną prezydencję Rady i pod jego przewodnictwem. Przewodniczący proponują, aby pierwsza konferencja odbyła się w trakcie prezydencji litewskiej, a druga na początku 2014 r. w Parlamencie Europejskim.

10. Za zapewnienie sekretariatu odpowiadają parlamenty organizujące konferencję. Sekretariat Parlamentu Europejskiego i jego współgospodarze oraz parlament organizujący drugą w trakcie roku konferencję powinni pozostawać w kontakcie, aby zapewnić ciągłość prac.

11. Konferencja Przewodniczących Parlamentów zaleca przeprowadzenie przeglądu niniejszych ustaleń dotyczących konferencji i przedłożenie wniosków z takiego przeglądu przez właściwą prezydencję Konferencji Przewodniczących Parlamentów Unii Europejskiej w 2015 roku.

W odniesieniu do tematu „Spójność społeczna w czasach polityki oszczędnościowej – co mogą zrobić parlamenty narodowe”:

1. Przewodniczący zgadzają się, że Parlamente Unii Europejskiej powinny być silnie zaangażowane w kształtowanie i wdrażanie założeń ramowych szerszej zakrojonych reform gospodarczych i społecznych na poziomie narodowym. Uznają oni również, że proces semestru europejskiego, wprowadzony na mocy „sześciopaku”, jest narzędziem służącym do poprawy koordynacji polityk UE w kwestiach zarówno makroekonomicznych, jak i strukturalnych.

2. Przewodniczący podkreślają, że parlamenty Unii Europejskiej muszą zapewnić wdrożenie semestru europejskiego w sposób demokratyczny i przejrzysty oraz z zachowaniem demokratycznej rozliczalności. Ponadto zgadzają się oni, że demokratyczna legitymizacja semestru europejskiego może zostać osiągnięta wyłącznie poprzez bezpośrednie zaangażowanie parlamentów narodowych we wszystkie etapy tego procesu.

3. Przewodniczący podkreślają, że parlamenty Unii Europejskiej powinny być zaangażowane w dyskusję nad programami stabilności i konwergencji oraz krajowymi

programami reform swoich państw przed ich przedłożeniem Komisji Europejskiej. Zaznaczają oni również, że Komisja Europejska powinna przy wdrażaniu tych programów brać pod uwagę konkretne zalecenia dotyczące poszczególnych państw. Parlamenti narodowe powinny być także informowane o projekcie zaleceń dotyczących ich państw i przekazywać swoją opinię rządów. W trakcie debat na temat budżetu państwa parlamenti muszą ocenić, czy konkretne zalecenia dotyczące ich państw zostały w pełni uwzględnione i odpowiednio odzwierciedlone w budżetach.

4. Przewodniczący zgadzają się, że same surowe środki oszczędnościowe, bez uzyskania równowagi między konsolidacją fiskalną, zrównoważonym rozwojem i spójnością społeczną, nie są w stanie rozwiązać problemów, przed którymi stoi UE i jej państwa członkowskie.

5. Przewodniczący podkreślają również fundamentalne znaczenie efektywnej solidarności między państwami członkowskimi UE, w szczególności w warunkach kryzysu gospodarczego.

6. Przewodniczący podkreślają znaczenie demokratycznej kontroli i odpowiedzialności, które powinny być ulokowane na poziomie, na którym podejmowane i wdrażane są decyzje, w tym również decyzje trojki (Komisji Europejskiej, Europejskiego Banku Centralnego i Międzynarodowego Funduszu Walutowego). Traktat z Lizbony wzmocnił demokratyczną odpowiedzialność zarówno Parlamentu Europejskiego, jak i parlamentów narodowych.

7. Przewodniczący stwierdzają, że dalszemu wzmocnieniu UGW musi towarzyszyć proporcjonalne zaangażowanie Parlamentu Europejskiego i parlamentów narodowych. Podkreślają oni również, że współpraca między Parlamentem Europejskim i parlamentami narodowymi powinna zostać jeszcze bardziej zacieśniona w oparciu o art. 13 Traktatu o stabilności, koordynacji i zarządzaniu w Unii Gospodarczej i Walutowej (TSKZ) oraz Protokół 1 do Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej. Podkreślają oni również, że europejski tydzień parlamentarny w sprawie semestru europejskiego na rzecz koordynacji polityki gospodarczej oraz dialog polityczny z Komisją Europejską przyczyniają się do osiągnięcia tego celu.

8. Przewodniczący zwracają również uwagę na znaczenie obrad Konferencji Przewodniczących Parlamentów Unii Europejskiej, której gospodarzem jest Izba Reprezentantów Republiki Cypryjskiej - mających na celu zwiększenie aktywnego zaangażowania parlamentów narodowych w kształtowanie polityki gospodarczej i społecznej. Wdrożenie zrównoważonych i społecznie wrażliwych polityk jest szczególnie istotne w okresie kryzysu finansowego, który wywarł poważny wpływ na poziom życia obywateli europejskich.

W odniesieniu do IPEX (Międzyparlamentarnej Wymiany Informacji w sprawach UE):

1. Przewodniczący z zadowoleniem przyjmują konkluzje ze spotkania sekretarzy generalnych parlamentów narodowych państw członkowskich UE i Parlamentu Europejskiego, które odbyło się w Nikozji w dn. 10–11 lutego 2013 r., dotyczące dalszego wdrażania „Planu działań IPEX” przyjętego w Warszawie w 2012 roku.
2. Przewodniczący zauważają determinację sekretarzy generalnych w kwestii dalszego rozwijania IPEX jako rzetelnego narzędzia wymiany informacji i dokumentów w sprawach UE i wyrazili swoje poparcie dla ich działań zmierzających do wzmocnienia roli korespondentów IPEX w realizowaniu ich zadań i obowiązków określonych w dokumencie „Opis zadań i obowiązków korespondenta IPEX”. Ponadto przewodniczący parlamentów poparli propozycję, zgodnie z którą IPEX, obok istniejącej strony internetowej Konferencji Przewodniczących, miałby gromadzić dokumenty kolejnych konferencji międzyparlamentarnych (pkt 7 konkluzji w sprawie IPEX).
3. Prezydencja została poproszona o zwrócenie się do Komisji Europejskiej z wnioskiem, aby dokumenty, które Komisja przekazuje obecnie wyłącznie Radzie, były przekazywane również do IPEX (pkt 9 konkluzji w sprawie IPEX).